

ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ, ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ТА ФІЗИЧНА РЕКРЕАЦІЯ

УДК 796.035-053

Андрєєва О. В.

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Історичні, теоретико-методологічні засади рекреаційної діяльності різних груп населення

Анотація. Мета: обґрунтування та розробка історичних, теоретико-методологічних засад рекреаційної діяльності для задоволення дозвілевих потреб різних груп населення. **Матеріал і методи:** аналіз і систематизація спеціальної науково-методичної літератури, інформаційних ресурсів мережі Інтернет; компаративний метод; історичний аналіз, контент-аналіз, системний підхід. У дослідженнях брали участь школярі, студенти, особи зрілого віку у кількості 1150 осіб. **Результати:** проведено аналіз історичних передумов становлення і розвитку рекреації в світі і Україні, здійснено спробу теоретичного узагальнення окремих положень мотивації у сфері фізичної рекреації, теоретичних і організаційних основ дозвілля і рекреації. **Висновки:** визначено передумови розвитку знань про фізичну рекреацію, концептуальні підходи до розробки теоретико-методологічних засад рекреаційної діяльності різних груп населення.

Ключові слова: фізична рекреація, діяльність, засади, населення, передумови, дозвілля, методологія.

Вступ. Подальше вдосконалення теоретичних основ фізичної рекреації, незважаючи на великий емпіричний матеріал, вимагає якісно нової форми організації знань про неї. Це потребує наукового дослідження сутності, природи та специфіки розвитку знань про фізичну рекреацію, характеристики її основних ознак, предмета і функцій, концептуальних моделей та аналізу світового досвіду організації діяльності у сфері фізичної рекреації.

Сфера фізичної рекреації динамічно розвивається, а її формування припадає на середину ХХ ст., що підтверджується значним обсягом наукових публікацій у зарубіжних та вітчизняних журналах, спеціальній науковій літературі, наявними дисертаційними дослідженнями тощо [1; 3; 7; 8]. У різних країнах світу провадяться систематичні фундаментальні та прикладні дослідження із даної тематики, формуються колективи вчених, дослідження яких суттєво впливають на зміст та напрями вивчення рекреаційної проблематики [1–6; 9; 10]. Створюються численні науково-дослідні інститути проблем дозвілля та рекреації у різних країнах світу.

Необхідність виділення проблеми фізичної рекреації у самостійну галузь наукових досліджень зумовлена трьома основними причинами [7]. Перша пов'язана з посиленням потреби у практичних діях, спрямованих на поліпшення здоров'я людини, підвищенням її соціальної активності, освітнього і культурного рівнів. Друга – з виділенням проблематики фізичної рекреації не тільки усередині систем фізичної культури і загальної рекреації, а й за межами цих систем, виділенням її специфічних родових ознак, що дозволяє чітко визначити її предметну царину, тематику проведення конкретних наукових досліджень. Третя – зумовлена намаганням перейти від описового і пояснювального пізнання фізичної рекреації до виділення нових, ще не вивчених фактів, науково осмислити такі теоретичні і практичні проблеми, які не можуть бути поданими і вирішеними для позначення раніше відомих явищ, понятійного апарату. Аналіз теоретичних праць зарубіжних та вітчизняних вчених з питань розвитку фізичної

рекреації дозволив з'ясувати нові можливості рекреаційної діяльності різних груп населення [1; 3; 7–10].

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано у відповідності до теми Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 р. «Удосконалення наукових засад спорту для всіх, фітнесу і рекреації» (номер держреєстрації 0111U001735) та держбюджетної теми Міністерства освіти і науки України на 2012–2015 рр. «Історичні, теоретико-методологічні засади формування рекреаційної діяльності різних груп населення» (номер держреєстрації 0112U007808).

Мета дослідження: обґрунтувати та розробити історичні, концептуальні та теоретико-методичні засади рекреаційної діяльності для задоволення дозвілевих потреб різних груп населення.

Матеріал і методи дослідження: відповідно до завдань наукового пошуку використано комплекс взаємопов'язаних методів дослідження, серед яких: аналіз і систематизація філософської, психолого-педагогічної та науково-методичної літератури, спеціальної літератури з фізичної культури, рекреації й інформаційних ресурсів мережі Інтернет для з'ясування понятійного апарату дослідження та визначення сутності й структури фізичної рекреації; нормативних і програмно-методичних документів у сфері фізичного виховання, освіти і культури; компаративний метод з метою зіставлення та аналізу зарубіжного й вітчизняного досвіду з досліджуваною проблемою; абстрагування, логіко-теоретичний аналіз, історичний аналіз, контент-аналіз теоретичних і методичних робіт, системний підхід.

У дослідженнях брали участь особи різних вікових категорій. В основі поділу на вікові групи лежали межі, передбачені фізіологічною віковою класифікацією. Загалом у дослідженнях брали участь школярі, студенти, особи зрілого віку у кількості 1150 осіб.

Результати дослідження та їх обговорення. Кризи, що періодично відбуваються у науці, викликані розвитком теоретико-пізнавального і практично-діяльнісного культурно-цивілізаційного розвитку. Криза, що виникла у ставленні різних категорій населення до фізичної культури, є закономірним явищем у зміні умов входження людини у навколишній її світ. Задля цього проведено аналіз історичних передумов

[dx.doi.org/10.15391/sns.v.2015-2.002](https://doi.org/10.15391/sns.v.2015-2.002)

© АНДРЕЄВА О. В. 2015

становлення і розвитку рекреації в світі і Україні, здійснено спробу теоретичного узагальнення окремих положень щодо аналізу мотиваційних теорій у сфері фізичної рекреації, теоретичних і організаційних основ дозвілля і рекреації у зарубіжних країнах та представлено можливість застосування їх досвіду у практиці рекреаційно-оздоровчої діяльності різних категорій населення України, що характеризує парадигмальний підхід, широко розповсюджений у сучасних різнопрофільних наукових дослідженнях.

Огляд історичних передумов виникнення й розвитку знань про фізичну рекреацію показує, що джерела цих знань досить різноманітні, вони виникали у багатьох сферах життєдіяльності людей і на різних етапах історичного розвитку мали неоднаковий ступінь пріоритетності [4; 5; 7]. На першому етапі розвитку знань про фізичну рекреацію головну увагу приділяли її біологічним ознакам (адаптаційно-відновлювальним ознакам, компенсаційність фізичної рекреації). Альтернативним підходом стало виділення групи ознак, пов'язаних з характером, змістом і умовами рухової діяльності – добровільність, самостійність рухової діяльності, яка здійснюється відповідно до вікового психофізіологічного розвитку, стану здоров'я, не регламентована (не має жорстких нормативних правил і просторово-часових обмежень, відмінність змісту і форм рекреаційної діяльності від професійної, побутової та громадської, їх зумовленість ієрархією потреб, специфічність засобів і методів), проявляється переважно в ігровій формі і характеризується різноманітністю форм, засобів, способів її здійснення. Іншою дослідницькою парадигмою є розуміння фізичної рекреації як однієї із форм організації відпочинку, дозвілля людини. Зокрема, фізичну рекреацію розглядають як компонент індустрії дозвілля, організації діяльності дозвілля людей у процесі проведення видовищних масових заходів, надання різних спортивних послуг. Її ототожнюють з ігровою діяльністю дозвілля, у якій переважає фізична, рухова активність, пов'язана з отриманням задоволення від самого процесу виконання фізичних вправ. Наступний підхід полягає у сприйнятті фізичної рекреації як засобу відновлення фізичних і духовних сил, витрачених у процесі професійної праці, навчання. Деякі дослідники розглядають фізичну рекреацію з позицій її ціннісного аспекту. Таким чином, фізичну рекреацію розглядають із позицій кількох методологічних підходів – як діяльність, спрямовану на відпочинок та організацію дозвілля; як засіб відновлення сил, витрачених у процесі праці; як засіб набуття і реалізації життєвих цінностей. У процесі аналізу основних методологічних напрямків закономірним є висновок про те, що всі вони не мають між собою протиріч, а доповнюють один одного.

Встановлено, що через зміни соціально-економічних умов проблема організації рекреаційних занять та відношення населення до них вивчена недостатньо. У літературі найбільш повно висвітлено особливості організації рекреаційної діяльності у історичному аспекті [4; 5]. Аналіз динаміки організаційних форм проведення вільного часу населення свідчить про те, що у їх функціонуванні простежується відсутність спадкоємності, наукового обґрунтування напрямків та форм діяльності, спостерігається стереотипність, відсутність орієнтації на рекреаційні інтереси та потреби різних верств населення. Проте у зазначений період

було започатковано та впроваджено широкий спектр життєздатних, перспективних інноваційних форм рекреаційної діяльності. На жаль, ці позитивні ініціативи не знайшли достатньої управлінської підтримки та законодавчо-нормативного обґрунтування, хоча могли б стати основою інноватизації та реформування у галузі фізичної рекреації. Наявні дані сучасних досліджень відрізняються непослідовністю, суперечливістю, недостатнім висвітленням питань про переваги різних категорій населення у запитах до оздоровчих технологій, що свідчить про нерозвиненість культурно-антропологічної методології стосовно теорії фізичної рекреації. Культур-антропологічна методологія – це аналіз положення у певному соціумі людини з конкретним політико-економічним устроєм, а тому зміст рекреації, її технології визначаються багатьма соціально-культурними чинниками, у тому числі економічним спадом, комерціалізацією рекреаційної сфери, руйнуванням традиційних виробничих структур. На рекреаційний вибір населення суттєво вплинув спад життєвого рівня, коли залишаються незадоволеними первинні потреби людини, а духовні інтереси підвищення освітнього рівня, творча діяльність, культурний відпочинок стають надвисокими і нереалізованими. За таких умов суттєво змінюється традиційний характер рекреаційної діяльності населення.

У результаті проведених досліджень встановлені спільні та відмінні риси у мотиваційній сфері та способах проведення вільного часу, рекреаційної діяльності різних груп населення. У результаті дослідження встановлено, що більшість респондентів проводять вільний час із сім'єю (табл. 1). Ці дані свідчать про наявність стійкої потреби у культивуванні й підтримці сімейних зв'язків через систему рекреаційно-оздоровчих заходів, а також підтверджують дослідження [6]. Подальші місця у пріоритетах проведення вільного часу визначаються бажанням респондентів проводити дозвілля із знайомими та друзями, причому практично серед усіх вікових категорій, а також у самодіяльних та організованих групах.

Подальший аналіз результатів указує на те, що респонденти, які представляють школярів та студентів, відчувають сильну потребу у встановленні суспільних контактів, що реалізується через рекреаційні заходи у складі неформальних самодіяльних та організованих груп. Найбільша кількість бажаючих проводити вільний час із знайомими та друзями спостерігається у студентському та шкільному віці (64,5% та 32,2% відповідно). Водночас значна кількість школярів (6,3%) та студентів (8,9%) проводить активне дозвілля на самоті, що, очевидно, обумовлено необхідністю побути наодинці, психоемоційною втомою.

Із віком зростає відсоток людей, які проводять дозвілля на самоті, тобто частіше уникають контактів як із приятелями, так і з членами родини, якщо у першому періоді зрілого віку серед чоловіків таких 47,9%, серед жінок 43,1% респондентів, то вже у другому періоді зрілого віку – 54,0% жінок та 57,9% чоловіків уникають проведення активного дозвілля у групах.

Відомо, що сучасний ритм життя вкрай негативно впливає на психофізичний стан людини у будь-якому віці, що вимагає відновлення (рекреації) біоенергетичного потенціалу організму [7]. Проте спектр мотивів щодо рекреаційно-оздоровчих занять може бути доволі широким. З огляду на це ми об'єднали

Таблиця 1

Форми проведення вільного часу, яким надають перевагу особи різного віку, n=1150

Форми проведення вільного часу	Кількість відповідей, %					
	Школярі	Студенти	Особі першого періоду зрілого віку		Особі другого періоду зрілого віку	
			Жінки	Чоловіки	Жінки	Чоловіки
Із сім'єю	82,8	63,6	60,9	55,7	15,3	19,6
Із знайомими та друзями	32,2	64,5	21,3	7,8	8,2	7,2
У самодіяльній групі	32,2	18,5	11,9	6,8	15,2	24,8
В організованій групі	61,0	66,3	63,2	32,7	41,3	51,7
Самостійно	6,3	8,9	43,1	47,9	54,0	57,9

Таблиця 2

Типи використання вільного часу осіб різного віку, %

Тип використання	Школярі (n=540)	Студенти (n=181)	Особі зрілого віку (n=210)
Раціонально-діяльнісний	7,9	27,5	17,1
Раціонально-споживацький	29	31,2	33,8
Пасивно-споглядальний	35,0	31,8	32,4
Нераціональний	28,1	9,5	16,7

основні мотиви рекреаційно-оздоровчих занять у групі за провідною спрямованістю діяльності: оздоровчі (піклування про здоров'я, оздоровчі процедури); освітньо-культурні (контакт із природою, пізнання культури, відвідування гуртків, участь у художній самодіяльності, читання книг, вивчення іноземних мов, екскурсії і т. д.); адаптаційно-відновлювальні (регенерація сил, втеча від повсякдення, пасивний відпочинок, відпочинок на природі, виїзд за місто); соціальні (суспільні контакти, спілкування, зустрічі з друзями); розважальні (хобі, відвідування дискотек); особистісні (самовдосконалення намагання виділитися, самоствердитися, досягнути якомога більше); фізкультурно-спортивні (заняття фізичними вправами, заняття у фітнес-клубах, самостійні рекреаційно-оздоровчі заняття, прогулянки); екстремальні (прагнення пригод, заняття екстремальними видами рекреації); домашньо-сімейні (проведення часу з родиною, покупки, перегляд телепередач, прийом гостей вдома, допомога по господарству, праця на присадибній ділянці, відвідування рідних).

При вивченні мотивів рекреаційних занять осіб різного віку необхідно враховувати, що індивідуально-психологічна своєрідність кожного суб'єкта породжує різноманіття мотивів спілкування. Проте існують спільні мотиви, які поєднують різних суб'єктів у групи, визначають зміст їх спілкування і взаємовідносин. У результаті дослідження визначено пріоритетні мотиви суб'єктів у фізкультурно-рекреаційній діяльності, досліджено ієрархію мотивів у відвідувачів рекреаційних заходів фізкультурно-оздоровчих об'єднань, виділено ряд зовнішніх і внутрішніх факторів, які впливають на формування ціннісних орієнтацій суб'єктів рекреаційної діяльності.

В результаті дослідження встановлено, що більшість школярів у якості пріоритетних надають перевагу таким групам мотивів як розважальні, фізкультурно-спортивні, екстремальні, домашньо-сімейні. У той же час особи студентського віку обирають соціальні, освітньо-культурні, розважальні, особистісні групи мотивів.

Для кожного другого досліджуваного у першому зрілому віці найважливішим мотивом участі у рекреаційно-оздоровчих заняттях є адаптаційно-відновлювальний. Це однозначно вказує на надто інтенсивний ритм сьогоdnішнього життя, який є причиною психофізичного стомлення. У цьому випадку простежується потреба звузити сферу спілкування до рівня сім'ї й компенсувати дефіцит рухової активності, який обумовлений урбанізованим середовищем. Під час рекреаційних заходів особи цього віку, у котрих, як правило, є малолітні діти, мають можливість розвивати їхній кругозір, формувати у них морально-вольові якості, а також здійснювати оздоровлення в природному середовищі.

Привертає увагу те, що для осіб усіх вікових груп найважливішим цінностями є сім'я та здоров'я, а одним із найважливіших мотивів – наближення до природного середовища. Такий стан справ є цілком виправданим, оскільки у природному середовищі відбувається інтеграція знань, набутих у процесі навчання, із практичним досвідом раціональної поведінки та, як результат – формування культури здоров'я, емоційної й етично-естетичної сфер особистості [6]. Сучасна цивілізація дає можливість вибирати найрізноманітніші форми активного відпочинку та задовольняти будь-які потреби людей різного віку, статі й стану здоров'я у руховій діяльності. Отримані дані свідчать

про те, що більшість людей усвідомлюють важливість рекреаційної діяльності в їхньому житті. При цьому тільки 21,5% осіб першого зрілого віку, 14,0% – другого зрілого віку вважають, що рухова діяльність для них є дуже важливою цінністю. Характеризуючи осіб першого періоду зрілого віку, потрібно відзначити, що найбільший відсоток людей під час літньої відпустки надає перевагу пасивному відпочинку (відпочинок біля води). Дещо менше людей цього віку використовують відпочинок з невисокою руховою активністю (прогулянки, купання, рекреаційні ігри), що в основному узгоджується з даними, отриманими вітчизняними та зарубіжними авторами [6]. Проте загалом особи молодого віку вибирають активні види рекреації, що дає змогу підвищувати показники фізичного та психоемоційного стану. У віковій категорії другого періоду зрілого віку роки популярність прогулянок характерна для трьох четвертих популяції. Значну популярність пасивного відпочинку серед усіх досліджуваних вікових груп можна пояснити певними традиціями щодо організації відпочинку. У кожній віковій категорії та у всіх формах рекреації спостерігається явна перевага нерегулярної рекреаційної активності над систематичною. Крім того, із віком активність зменшується, що узгоджується з даними, отриманими на зарубіжному континенті [6]. Проте із віком зростає інтерес (при загальному спаді рекреаційної активності) до безпечних і поміркованих щодо інтенсивності різноманітних рекреаційно-оздоровчої рухової активності водночас фінансово не затратних. Це може свідчити про необхідність пошуку форм активності, які, з одного боку, найбільш доступні, а з другого – дають можливість зберегти на достатньому рівні аеробні можливості організму. Відповідно до наявності у структурі вільного часу занять, різних за спрямованістю та впливом на розвиток особистості, у ході роботи виявлені наступні типи його використання (табл. 2).

Встановлено, що серед усіх категорій респондентів переважає пасивно-споглядальний тип використання вільного часу (майже третина всіх опитаних).

Розглянуті питання не висчерпують всіх проблем рекреаційної діяльності. До сьогодні не узагальнено провідний міжнародний досвід з питань залучення населення до рекреаційно-оздоровчих занять, не обґрунтовано технологію проектування рекреаційно-оздоровчої діяльності у наукових дослідженнях з рекреаційної діяльності. На жаль, ще не достатньо використовується екзистенційно-антропологічна методологія, яка передбачає вивчення персоналістичного інтересу суб'єктів вибору рекреаційної діяльності як засобу самоствердження, самоідентифікації. Такий підхід передбачає застосування соціологічних, психологічних, педагогічних методів дослідження. Це б дало змогу вивчати і формувати потреби різних груп насе-

лення у самоорганізації свого вільного часу у залежності від об'єктивних можливостей їх задоволення, а також атрактивності різних видів рекреаційних занять. Рекреаційні проекти мають передбачити обсяг знань, вмінь і навичок, якими мають володіти не односторонні за соціальним і матеріально-фінансовим статусом різноманітні професійні і вікові групи населення, а також ті категорії, які потребують профілактично-медичної допомоги.

У підсумку в розглянутих теоретико-методологічних засадах фізичної рекреації підкреслюється, що спосіб мислення, його форми, орієнтовні цілі і висхідні принципи дослідження складають методологію пізнавальної діяльності. Зміна епох призводить до зміни способу мислення. Наукова методологія постійно збагачується досягненнями різноманітних наук про світ і людину в ньому, а тому не може бути канонізованою у будь-якій формі. Творчість – основна компонента наукової методології, котра зосереджується у спеціальній теорії пізнання – епістемології. Стосовно рекреаційної діяльності епістемологія, як соціальна теорія пізнання, передбачає використання різноманітної методології в єдиному інтегративно-парадигмальному підході, що дає цілісне бачення об'єкту дослідження – рекреації – на кожному конкретному етапі розвитку культурно-цивілізаційного процесу.

Висновки. Теоретичний аналіз наукових робіт зарубіжних та вітчизняних учених показав, що у багатьох країнах здійснюються систематичні фундаментальні та прикладні дослідження з питань рекреаційної діяльності вказаної тематики. З позицій сучасної методології вивчення складних систем та даних теоретичного аналізу рекреаційну діяльність доцільно розглядати як складноорганізовану систему. Проведений аналіз історичного досвіду та сучасної проблематики рекреаційної діяльності свідчить, що в її розвитку можна виділити кілька періодів, пов'язаних із формуванням інших суспільних інститутів і системою цінностей суспільства. Встановлено, що на сучасному етапі рекреаційна діяльність ще не справляє належного ефекту. Значною мірою це зумовлено незавершеністю розробок концептуальних ідей і положень формування змісту, організації, нормативного та кадрового забезпечення такої діяльності; недостатньою систематизацією чинників, що визначають спрямованість рекреаційних заходів. У зазначених умовах актуальним є обґрунтування й реалізація концепції рекреаційно-оздоровчої діяльності різних груп населення, що має велике практичне і наукове значення.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отримані дані розкривають можливість та перспективи використання рекреаційно-оздоровчої діяльності в Україні для зростання чисельності населення, залученого до рухової активності з метою задоволення дозвіллевих потреб.

Список використаної літератури:

1. Бердус М. Г. *Формирование теории физической рекреации в контексте основ ее метатеории* : дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук : 13.00.04 / М. Г. Бердус. – М.: РГБ, 2003. – 215 с.
2. Дутчак М. В. *Спорт для всіх в Україні: теорія і практика* / М. В. Дутчак. – К.: Олімпійська література, 2009. – 279 с.
3. Круцевич Т. Ю. *Рекреація у фізичному вихованні різних груп населення* / Т. Ю. Круцевич, Г. В. Безверхня. – К.: Олімп. літ., 2010. – 200 с.
4. Круцевич Т. Ю. *Історія розвитку фізичної рекреації* / Т. Ю. Круцевич, Н. Є. Пангелова, С. Б. Пангелов. – К.: Академвидав, 2013. – 160 с.
5. Москаленко Н. *Тенденції та закономірності становлення фізичної рекреації на різних історичних етапах* / Н. Москаленко // *Молодіжний науковий вісник: Фізичне виховання і спорт*. – Луцьк, 2013. – Вип. 11. – С. 7–11.
6. Рут П. *Вікові особливості рекреаційно-туристичної діяльності* / П. Рут, Є. Рут, Б. Мицкан // *Фізичне виховання,*

спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. – № 4 (16), 2011. – С. 48–52.

7. Рыжкин Ю. Е. Социально-психологические проблемы физической рекреации / Ю. Е. Рыжкин. – СПб. : Издательство СПб ГПУ «Нестор», 2005. – С. 76–84.

8. Фізична рекреація : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / авт. кол. : Приступа Є. Н., Жданова О. М., Линець М. М. [та ін.] ; за наук. ред. Євгена Приступи. – Л. : ЛДУФК, 2010. – 447 с.

9. Ludovici-Connolly A. M. Winning health promotion strategies / A. M. Ludovici-Connolly. – Human Kinetics, 2010. – 200 p.

10. Pilawska A. Zarys teorii i metodyki rekreacji ruchowej / A. Pilawska, A. Pilavski, W. Petrynski. – Katowice : GWSH, 2003. – 144 s.

Стаття надійшла до редакції: 20.03.2015 р.

Опубліковано: 30.04.2015 р.

Аннотация. Андреева Е. В. Исторические, теоретико-методологические основы рекреационной деятельности разных групп населения. Цель: обоснование и разработка исторических, теоретико-методологических основ рекреационной деятельности для удовлетворения досуговых потребностей разных групп населения. **Материал и методы:** анализ и систематизация специальной научно-методической литературы, информационных ресурсов сети Интернет; компаративный метод; исторический анализ, контент-анализ, системный подход. В исследованиях принимали участие школьники, студенты, люди зрелого возраста в количестве 1150 человек. **Результаты:** проведен анализ исторических предпосылок становления и развития рекреации в мире и в Украине, осуществлена попытка теоретического обобщения отдельных положений мотивации в сфере физической рекреации, теоретических и организационных основ досуга и рекреации. **Выводы:** определены предпосылки развития знаний о физической рекреации, концептуальные подходы к разработке теоретико-методологических основ рекреационной деятельности различных групп населения.

Ключевые слова: физическая рекреация, деятельность, принципы, население, предпосылки, досуг, методология.

Abstract. Andriieva O. Historical, theoretical methodological foundations of recreational activity of different population groups. National University of Physical Education and Sport of Ukraine. Purpose: to justify and develop historical, theoretical and methodological foundations of recreational activity to meet the recreational needs of different population groups. **Material and Methods:** analysis and systematization of the special scientific and methodological literature and informational Internet resources; comparative method, historical analysis; systemic approach. The study involved school and college students and adults, in total of 1150 persons. **Results:** historical backgrounds of formation and development of recreation in the world and Ukraine are analyzed. Theoretical generalization of certain concepts of motivation in the area of physical recreation is provided, as well as theoretical and organizational principles of leisure and recreation in foreign countries are discussed. **Conclusions:** historical backgrounds of development of knowledge about recreation are identified and conceptual approaches to development of the theoretical and methodological foundations of recreational activities of various population groups are determined.

Keywords: physical recreation, activity, principles, population, background, leisure, methodology.

References:

1. Berdus M. G. Formirovaniye teorii fizicheskoy rekreatsii v kontekste osnov yeye metateorii : dis. kand. ped. nauk [Formation of the theory in the context of physical recreation bases its metatheory : PhD thesis], Moscow, 2003, 215 p. (rus)
2. Dutchak M. V. Sport dlya vsikh v Ukraini: teoriya i praktika [Sport for All in Ukraine: theory and practice], Kyiv, 2009, 279 p. (ukr)
3. Krutsevich T. Yu., Bezverkhnya G. V. Rekreatsiya u fizichnomu vikhovanni riznikh grup naselennya [Recreation in physical education of different population groups], Kyiv, 2010, 200 p. (ukr)
4. Krutsevich T. Yu., Pangelova N. E., Pangelov S. B. Istoriya rozvitku fizichnoi rekreatsii [The history of physical recreation], Kyiv, 2013, 160 p. (ukr)
5. Moskalenko N. Molodizhnyi naukoviy visnik : Fizichne vikhovannya i sport [Youth Research Bulletin: Physical Education and Sport], Lutsk, 2013, Vol. 11, p. 7–11. (ukr)
6. Rut P., Rut E., Mitskan B. Fizichne vikhovannya, sport i kultura zdorov'ya u suchasnomu suspilstvi [Physical education, sports and health culture in modern society], vol. 4 (16), 2011, p. 48–52. (ukr)
7. Ryzhkin Yu. Ye. Sotsialno-psikhologicheskiye problemy fizicheskoy rekreatsii [Social and psychological problems of physical recreation], Saint Petersburg, 2005, p. 76–84. (rus)
8. Pristupa E. N., Zhdanova O. M., Linets M. M. Fizichna rekreatsiya [Physical Recreation], Lviv, 2010, 447 p. (ukr)
9. Ludovici-Connolly A. M. Winning health promotion strategies / A. M. Ludovici-Connolly. – Human Kinetics, 2010. – 200 p.
10. Pilawska A. Zarys teorii i metodyki rekreacji ruchowej / A. Pilawska, A. Pilavski, W. Petrynski. – Katowice : GWSH, 2003. – 144 s.

Received: 20.03.2015.

Published: 30.04.2015.

Андреева Елена Валерьевна: д. фіз. вих., доцент; Національний університет фізичного виховання і спорту України: вул. Фізкультури 1, м. Київ, 03650, Україна.

Андреева Елена Валерьевна: д. физ. восп., доцент; Национальный университет физического воспитания и спорта Украины: ул. Физкультуры 1, г. Киев, 03650, Украина.

Olena Andriieva: Doctor of Science (Physical Education and Sport), Associate Professor; National University of Physical Education and Sport of Ukraine: Fizkultury str. 1, Kyiv, 03650, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0002-2893-1224

E-mail: olena.andreeva@gmail.com

Бібліографічний опис статті:

Андреева О. В. Историчні, теоретико-методологічні засади рекреаційної діяльності різних груп населення / О. В. Андреева // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2015. – № 2(46). – С. 19–23. – dx.doi.org/10.15391/sns.v.2015-2.002

